

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชน
กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
ในจังหวัดจันทบุรี

**Relationship between Social Support of Families and Communities
with Drug Quit Behavior of Adolescent in Behavior
Modification Camp in Chanthaburi Province**

วัชรี้ แก้วงาม (Watcharee Kaewngam)*

อำเภอไพรัตน์ อักษรพรหม (Aumpairat Aksornporm)** เรณูการ์ ทองคำรอด (Renukar Thongkhamrod)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี(2) การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีและ(3) ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีจำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีในระดับสูง (2) การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนมีผลต่อพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีในระดับสูง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า(3) ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจังหวัดจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชน พฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้า
ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมวัยรุ่น

*นักศึกษาลัทธิปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตวิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**รองศาสตราจารย์สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this correlation research were to study (1) social support of families and quitting amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province; (2) social support of communities and quitting amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province and (3) relationships between social support of families and communities, and amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province.

The samples were adolescents receiving treatment and rehabilitation from using drug in the behavioral modification camp in Chantaburi province. Samples consisted of 300 adolescents receiving treatment. The samples were drawn by the multi-stages sampling technique. Research instruments used for data collection were questionnaires constructed by the researcher. Statistics used for data analysis were frequencies, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation.

The research results showed that (1) the overall social support of the families on quitting amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province were at the high level in every aspects namely, emotion with regard to being parts of the families and being recognized and valued by the families respectively; (2) the overall social support of the communities on quitting amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province were at the high level in every aspects namely, emotion with regard to being parts of the communities and being recognized and valued by the communities respectively; and (3) social support of families and communities were positively correlated with quitting amphetamine using behaviors of adolescents in the behavioral modification camp in Chantaburi province at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Social support of families and communities, Drug quit behavior, Adolescent Behavior Modification Camp,

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ยาบ้าเป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดมาตลอดในประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลทุกยุคก็ให้ความสำคัญในการแก้ไข เนื่องจากมีผลกระทบอย่างมหาศาลต่อมวลมนุษยชาติ มีความสลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไขอย่างยั่งยืน เนื่องจากยาบ้าออกฤทธิ์ต่อสมองของผู้เสพ โดยการเข้าไปปรับหรือเปลี่ยนแปลงสารเคมีบางตัวทำให้ผู้เสพรู้สึกติดใจ มีพลัง หรือเพลิดเพลินมาก ทำให้ผู้เสพชอบและติดใจในความสนุกสนานที่ได้รับจากฤทธิ์ของยาบ้า โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นช่วงชีวิตที่เปราะบางอ่อนไหวง่าย ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านความคิดและจิตใจ (อาภรณ์ ดินาน, 2551, น.3-4) เป็นวัยที่ต้องการความรัก ความเข้าใจ ความช่วยเหลือทั้งทางร่างกายและจิตใจ จากครอบครัวถ้าความรู้สึกเหล่านี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ก็อาจจะไปแสวงหาความสุขจากยาบ้าได้ แต่ขณะเดียวกันผู้ที่เสพยาบ้าเป็นเวลานานและขนาดสูง จะมีการทางด้านจิตใจ โดยทำให้กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ อารมณ์ไม่ดี หงุดหงิดง่าย ความก้าวร้าวเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดอาการของโรควิตกกังวล (panic disorder) กระตุ้นให้เกิดอาการหลงผิด ระแวง หูแว่ว (พิชัย แสงชาญชัยและคณะ, 2549, น.69) ซึ่งผู้เสพยาบ้าเหล่านี้จะส่งผลกระทบตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จึงมีการกำหนดนโยบายโดยใช้หลัก “การป้องกันนำหน้า การปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา และผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด” และให้ยึดหลัก “ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร” จะต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ อย่างทั่วถึง ตลอดจนติดตามช่วยเหลือให้กลับมาเป็นคนดีของสังคมและกำหนดให้มีรูปแบบของการบำบัดระบบสมัครใจ รูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยใช้หลักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ให้ผู้ป่วยมาพักค้างในสถานบำบัดที่กำหนดไว้เป็นเวลา 9 วัน 8 คืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัดฟื้นฟูวัยรุ่นที่เสพยาเสพติด โดยการปรับเปลี่ยนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมโดยใช้หลักการออกกำลังกาย การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การฝึกอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการสอนครอบครัวของผู้เสพ ในเรื่องการทำหน้าที่ของครอบครัว เพื่อเสริมสร้างให้สามารถทำหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายของครอบครัวและเครือข่ายวัยรุ่น ในการช่วยเหลือกันเอง หลังออกจากค่ายไปแล้ว

เมื่อผู้เสพยาบ้าเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนครบกำหนดแล้ว จะกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมเดิม ฉะนั้นการที่ครอบครัวและชุมชนทราบว่าการสนับสนุนทางสังคมกับการเลิกเสพยาบ้า เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร ก็จะเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้สามารถดูแลช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้เสพได้ถูกต้องส่งผลให้เลิกเสพยาบ้าได้อย่างถาวรต่อไป ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนกับพฤติกรรม การเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี โดยครอบครัว ชุมชน และสังคมสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปวางแผนในการช่วยเหลือวัยรุ่น ที่เคยเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เลิกใช้ยาเสพติดได้อย่างถาวรต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของชุมชนกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlation research) ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการบำบัด รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ที่เข้ารับการบำบัดในช่วงระหว่างเดือน มกราคม 2556 ถึงเดือน เมษายน 2556 และมารับการติดตามหลังจากออกจากค่ายบำบัด 6 เดือนขึ้นไป ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2556 ถึงเดือน ธันวาคม 2556 จำนวน 1,200 คนขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คนได้มาจากสุทธาโร ยามาเน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) หลังจากนั้นจึงเก็บข้อมูลให้ได้ครบจำนวนตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

- 1) อายุระหว่าง 13-21 ปี
- 2) มารับการติดตามหลังจากออกจากค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นระยะ 6 เดือนขึ้นไป
- 3) มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถอ่าน เขียนภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสพยาบ้าที่เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ก่อนเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนอกเหนือจากยาบ้า ระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติดก่อนเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษา คำตอบเป็นแบบตัวเลือกและเติมคำ จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 44 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ ข้อคำถามทางบวกให้คะแนน 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ ส่วนข้อคำถามทางลบให้คะแนนในลักษณะตรงกันข้าม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเลิกเสพยาบ้า จำนวนทั้งสิ้น 13 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตรประมาณค่า 3 ระดับโดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือข้อคำถามทางบวกให้คะแนน 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนข้อคำถามทางลบให้คะแนนในลักษณะตรงกันข้าม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยไปพบกับผู้เสพยาบ้าที่มารับการติดตามตามนัด ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย ดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์โดยการเคารพสิทธิ์ส่วนตัวและการปกปิดความลับของผู้เสพยาบ้าทุกคน ซึ่งแจ้งว่าผู้เสพยาบ้ามีสิทธิ์ในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ และในระหว่างการวิจัย หากไม่พอใจหรือไม่ต้องการเข้าร่วมการวิจัย สามารถบอกเลิกได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล จากนั้นแจกแบบสอบถามให้ตอบด้วยตนเองโดยให้เวลาในการตอบประมาณ 20 นาที ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง กันยายน 2556 ถึง 30 พฤศจิกายน 2556

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์ด้วยสถิติแจกแจงความถี่และร้อยละข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนของผู้เสพยาบ้าวิเคราะห์ด้วยสถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเลิกเสพยาบ้าวิเคราะห์ด้วยสถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชน กับพฤติกรรมกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.0 อายุเฉลี่ย 17 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.7 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช.มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.3 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นสถานภาพโสดร้อยละ 68.7 ส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 50.6 สารเสพติดที่ใช้ร้อยละ 75.0 ใช้น้ำอย่างเดียว ระยะเวลาที่ใช้น้ำเสพยาบ้าส่วนมากใช้น้อยกว่า 6 เดือนร้อยละ 55.4 รองลงมาใช้ระหว่าง 6 เดือนถึง 3 ปีร้อยละ 34.6 จำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัด ส่วนใหญ่บำบัดเป็นครั้งแรกร้อยละ 84.7 สถานภาพสมรสของบิดากับมารดาในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันร้อยละ 56.0

2. การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.51$, $S.D.=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครอบครัวให้การสนับสนุนต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอารมณ์ ($\bar{X}=3.55$, $S.D.=0.44$) รองลงมาได้แก่ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=0.53$) และด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ($\bar{X}=3.47$, $S.D.=0.54$) ตามลำดับ และ การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.28$, $S.D.=0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าชุมชนให้การสนับสนุนต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

สูงสุดคือด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.53) รองลงมาได้แก่ ด้านอารมณ์ ($\bar{X}=3.26$, S.D.=0.55) และด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ($\bar{X}=3.15$, S.D.=0.62) ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ระดับการปฏิบัติที่ทำประจำสูงสุดได้แก่ การสังสรรค์กับเพื่อนโดยไม่มียาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 75.3 ($\bar{X}=2.68$, S.D.=0.60) รองลงมาได้แก่ มีความพยายามอย่างมาก มีความอดทนและสู้ต่อไปที่จะเลิกยาบ้าให้ได้คิดเป็นร้อยละ 72.77 ($\bar{X}=2.73$, S.D.=0.55) และปฏิเสธทันทีถ้าเพื่อนชวนไปเสพยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 71.7($\bar{X}=2.61$, S.D.=0.67) ตามลำดับ ส่วนระดับการปฏิบัติที่ไม่เคยทำ สูงสุดได้แก่ยังใช้ยาบ้าเมื่อมีโอกาสคิดเป็นร้อยละ 80.0 ($\bar{X}=2.76$, S.D.=0.52) และ หลังออกจากค่ายบำบัดยังเสพยาบ้าคิดเป็นร้อยละ 77.3 ($\bar{X}=2.74$, S.D.=0.51) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ0.01 ($r=0.353$, $p=.000$)และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านอารมณ์ และ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ0.01 ($p=.000$)เช่นกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของชุมชนกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ0.01 ($r=0.379$, $p=.000$)และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านอารมณ์ และ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ0.01 ($p=.000$)เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์สูงสุดที่สุด รองลงมาเป็นการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และด้านการยอมรับและเห็นคุณค่าตามลำดับข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของปริศนา รอดิสรา (2552) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อการเสพยาของผู้เสพเมทแอมเฟตามีนในระบบบังคับบำบัดในจังหวัดขอนแก่นและยโสธร พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อการเสพยาและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อุทัยวรรณ สถิตฐาภรณ์และคณะ (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมจิตสังคมบำบัดในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ตากพบว่า สาเหตุที่เสพยาบ้าเพราะ สัมพันธภาพของสมาชิกภายในครอบครัวที่ขัดแย้งกันทำให้ต้องไปพึ่งพามิตรที่เข้าใจและเห็นใจ

2. การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนต่อวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของชุมชนสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านอารมณ์และด้านการยอมรับและเห็นคุณค่าตามลำดับ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุคนธ์ทิพย์ บุญทาและคณะ (2554) ศึกษาเรื่องความต้องการการได้รับการสนับสนุนจากงานสังคมสงเคราะห์ในผู้ป่วยยาเสพติดพบว่า ความต้องการก่อนกลับสู่สังคมของกลุ่มตัวอย่าง ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองและยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ รติศ เนตรนวลโย (2547) ศึกษาเรื่อง การบำบัดรักษาของโรงพยาบาล และการสนับสนุนทางสังคมกับการเลิกใช้ยาบ้าพบว่า การสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการเลิกใช้ยาบ้า คือการที่ผู้ป่วยมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. พฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรีผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่เคยเสพยาบ้าถึงแม้จะมีโอกาส คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา มีความพยายามอย่างมากมีความอดทนและสู้ต่อไปที่จะเลิกยาบ้าให้ได้ คิดเป็นร้อยละ 77.7 และไม่เคยเสพยาบ้าหลังจากออกจากค่าย คิดเป็นร้อยละ 77.3 ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าผู้เสพยาบ้าที่สมัครใจเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความตั้งใจที่จะเลิกยาบ้าให้ได้ และต้องการลบชื่อออกจากบัญชีดำของหมู่บ้านตลอดจนแสดงความบริสุทธิ์ของตนเอง เนื่องจากทราบดีว่าการเสพยาบ้ามีผลกระทบมากมายทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ จึงหวังว่าเมื่อกลับออกมาจากค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว จะพยายามที่จะไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าอีก ดังการศึกษาของนัยนา แก้วคง (2549) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสตรีวัยรุ่นที่เสพยาบ้าและเฟดามีน พบว่าเหตุผลที่เข้ารับการบำบัดรักษา ประกอบด้วย ความต้องการการช่วยเหลือ และการวางแผนชีวิตหลังการบำบัด

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชน กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1) การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.353$, $p=0.000$) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เดดิ, ไฟเฟีย, ไคว, ไอแวน และ ไลลิก (Dedi, A., Fifiya C., Dwi N., Ivan R.W., Lilik k., 2009) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการใช้ยาเสพติดโดยทดสอบด้วย Test -10 ในเด็กนักเรียนโรงเรียนมัธยมในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว เป็นปัจจัยในการป้องกันการเสพยาเสพติดของวัยรุ่นได้ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์เดช สมควร (2547) ที่ศึกษา ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองและการสนับสนุนของครอบครัวที่มีผลต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด พบว่า การสนับสนุนของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจเลิกยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.326$, $p=0.01$)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

จากผลการวิจัยในจังหวัดจันทบุรีพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง และแต่ละด้านก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน นั่นหมายถึงครอบครัวพร้อมที่จะให้ความรัก ให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ ให้อภัย ด้วยความรักและพร้อมที่จะให้โอกาสผู้เข้ารับการบำบัดกลับสู่ครอบครัว โดยสังเกตได้จากประสบการณ์ในการทำงานที่พบว่า ระหว่างการบำบัดในค่าย พ่อแม่ ภรรยา ลูก จะมาเยี่ยมสอบถามความเป็นอยู่ จนถึงวันครบกำหนดออกจากค่ายจะมารับกลับบ้าน ในขณะที่ตัวครอบครัวก็ไม่มั่นใจว่าผู้เข้ารับการบำบัดจะเปลี่ยนแปลงตัวเองหรือเลิกยาบ้าได้หรือไม่ แต่ก็พร้อมที่จะให้โอกาส เพราะทราบดีว่าการเลิกเสพยาบ้าจะต้องมีความมุ่งมั่น ความตั้งใจสูง เนื่องจากยาบ้าเมื่อเสพแล้วจะทำให้รู้สึกดี อารมณ์ดีขึ้น ความเป็นมิตรกับผู้อื่น ช่วยทำให้ความตั้งใจดีขึ้น ลดอาการอ่อนเพลีย ไม่่วงนอน หลายคนใช้ความรู้สึกเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งบางคนเป็นผู้รับผิดชอบหลักของครอบครัว จึงอาจทำให้ผู้เสพยาบ้าไม่คิดอยากเลิก ถึงแม้จะทราบถึงโทษพิษภัยในการเสพยาบ้าก็ตาม ดังนั้นครอบครัวจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาบ้าทั้งในขณะที่เข้ารับการบำบัด และหลังผ่านการบำบัดร่วมกับทีมบำบัด นอกจากนี้การที่ครอบครัวทราบถึง ธรรมชาติของผู้เสพยา และหลักการดูแลด้วยความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส จะช่วยให้ผู้เสพยาบ้า รู้สึกถึงการมีคุณค่าและยังเป็นที่ต้องการของครอบครัว ส่งผลให้ผู้เสพยาบ้ามีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหา และอุปสรรค ที่เกิดขึ้นในการหยุดเสพยาบ้าในระยะแรกๆ และหากท้ายที่สุด ถ้าผู้เสพกลับมาเสพซ้ำอีกครอบครัว ต้องมีการช่วยเหลือ และช่วยทบทวน การหวนกลับมามองผลที่อาจจะเกิดตามมาในระยะยาว หากยังคงมีพฤติกรรมเสพยาบ้าอยู่

2) การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.379$, $p=0.000$) ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินกริด เอ บินสแวงเกอร์และคณะ (Ingrid A Binswanger and other, 2012) เรื่อง การกลับไปใช้ยาซ้ำและใช้ขนาดมากกว่าเดิมหลังจากออกจากเรือนจำ โดยศึกษาในผู้ที่ก่อนออกจากเรือนจำใน โคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การกลับมาติดยาซ้ำของผู้ติดยาเสพติดและผู้ดื่มสุรา เป็นผลมาจากการขาดการสนับสนุนทางสังคม (poor social support)

จากผลการวิจัยของจังหวัดจันทบุรี จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของวัยรุ่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สูงกว่าการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งหมายถึงกลุ่มผู้นำชุมชนเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ตำรวจ ทหาร มีความเข้มแข็งในการดูแลผู้เสพมากกว่าครอบครัว ซึ่งอาจเป็นเพราะบางครอบครัว ผู้ปกครองไม่ทราบว่าสมาชิกในครอบครัวไปเสพยาบ้า เนื่องจากโดยลักษณะอาชีพส่วนใหญ่ไปรับจ้างนอกพื้นที่ หรือบางครอบครัวถึงแม้จะทราบว่าคนในครอบครัวไปเสพยาบ้า แต่ไม่พามาเข้ารับการบำบัดเพราะเกรงว่าจะเสียชื่อเสียง ตลอดจนไม่อาจบังคับให้เข้ารับการบำบัดได้ แต่ผู้นำชุมชน สามารถพามาเข้ารับการบำบัดได้ เนื่องจากมีเครือข่ายวัยรุ่นที่ผู้นำชุมชนเหล่านี้เข้าถึงได้ ที่จะทราบข้อมูลว่าใครบ้างที่เกี่ยวกับการเสพยาบ้า ทำให้วัยรุ่นที่เสพยาไม่สามารถปฏิเสธได้ จึงยอมมาเข้ารับการบำบัด เพราะคิดว่าผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือตนเองได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประสานกับหน่วยงานภาครัฐ การงานอาชีพ และจากการวิจัย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ยังพบว่า วิทยุร่นก็ย้งต้องการ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อาศัยอยู่ จึงยอมให้ผู้นำพามาเข้ารับการบำบัด ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาลูกเสพยาบ้าจำเป็นที่ชุมชนต้องมีความเข้มแข็งและทำงานอย่างจริงจังจึงจะช่วยผู้เสพยาให้เลิกยาบ้าได้

ข้อเสนอแนะ

ในจังหวัดจันทบุรีผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลิกเสพยาบ้าของวิทยุร่นในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสูงกว่าการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ฉะนั้นทั้ง ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาลูกเสพยา จะต้องให้ชุมชน ซึ่งหมายถึง ผู้นำ ทั้ง ภาครัฐและประชาชน มามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลูกเสพยาเสพติดด้วย จึงจะทำให้ผู้เสพยามีโอกาสเลิกยาบ้าได้ สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์เดช สมควร (2547) “ความรู้สึกลึกซึ้งในตัวเองและการสนับสนุนของครอบครัวที่มีผลต่อความตั้งใจ เลิกเสพยาเสพติด” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
- ปริศนา รอดิศา (2552) “ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อการเสพยาของผู้เสพยาเมทแอมเฟตามีนในระบบ บังคับบำบัดในจังหวัดขอนแก่นและยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน(นานาชาติ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น
- พิชัย แสงชาญชัย, พงศธร เนตราคมและนพพร หิรัญวิวัฒน์กุล (2549) *ตำรวจเวทศาสตร์การติดสารเสพติด* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันยาเสพติดกระทรวงยุติธรรม กรุงเทพมหานคร สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ไพฑูริย์ แสงพุ่มและธนรัตน์ นามผลดี (2550) *ปกิณกะสาระ เส้นทางชีวิตผู้ติดยาเสพติด* รุ่งศิลป์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร
- รติศ เนตรนวลไย (2547) “การบำบัดรักษาของโรงพยาบาลและการสนับสนุนทางสังคมกับการเลิกใช้ยาบ้า” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาศาสตร์การพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต
- วันเพ็ญ อำนาคกิตติกร (2553) “อัตมโนทัศน์ ความวิตกกังวลทางสังคมและความตั้งใจเลิกยาของผู้ติดยาเสพติด ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
- สมศรี ไชยการณณ์ (2551) “ลักษณะการสนับสนุนของครอบครัวและสังคมต่อความสำเร็จในการเลิกดื่มสุราของ ผู้ติดสุรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
สุคนธ์ทิพย์ บุญทาและคณะ (2554)ความต้องการการได้รับการสนับสนุนจากงานสังคมสงเคราะห์ในผู้ป่วยยา
เสพติด ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดขอนแก่น ขอนแก่น
อนงค์ สืบศรี (2554) “ผลของโปรแกรมบำบัดผู้เสพยาบ้าที่มีต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็ก และเยาวชน
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การส่งเสริมสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม
อาภรณ์ ดินาน (2551) แนวทาง&วิธีการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น ชลบุรี:ไฮเดนกรุ๊ป
อาภาศิริสุวรรณานนท์, รัตนา บรรณาธรรมและคณะ (2550) ปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำ
ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส
กรุงเทพมหานคร
อุทัยวรรณ สถิตฐาภรณ์และคณะ (2547) “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลิกเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษา
ที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมจิตสังคมบำบัดในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัดตาก”การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง ปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
Dedi,A. , Fifia C., Dwi N., Ivan R.W.,Lilik k. (2009). “Correlation between Social Supports and
Drug Abuse Screening Test -10 am ong Senior High School Students” *Journal of Public
Health*,Vol.5,No.3,:94-98.
Ingrid A Binswanger and Other. (2012) “Return to drug use and overdose after release
from prison” : A qualitative study of risk and protective factors